

**Als je God wilt dienen,
moet je dat organiseren**

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Zondag 12 november 2023
Voorganger: ds. Niels de Jong

Preek

Dienst 12 november 2023, voorganger: ds. Niels de Jong

Als je God wilt dienen, moet je dat organiseren

Bijbelgedeelte II Koningen 12 lijkt niet heel spannend, maar het bevat belangrijke lessen voor als je God wil blijven dienen. De essentie: als je het dienen niet organiseert, komt er ook niet of nauwelijks iets van terecht. Dat geldt voor jezelf als persoon, maar ook als kerk. In deze dienst bevestigen we ook een aantal mensen die willen meehelpen om dingen voor iedereen goed te organiseren in de kerk.

Bijbellezing II Koningen 12: 1 – 17

De bijbelboeken I en II Koningen lijken een soort geschiedenisboeken te zijn. Ze vertellen zo'n 400 jaar geschiedenis van het volk Israel. Steeds weer wordt de regeringsperiode van een koning beschreven en beoordeeld. Soms valt er wat meer te vertellen en soms wat minder. Soms is het wat spannender, soms wat saaier. Maar deze boeken zijn meer dan wat geschiedenislesjes over lang vervlogen tijden. De schrijver wil laten zien hoe God kijkt naar die 400 jaar, hoe God dat beoordeelt, hoe God die koningen beoordeelt, hoe God die mensen van toen beoordeelt. En zo wil de schrijver het perspectief van God geven, hoe God kijkt naar deze wereld. En zo helpt die schrijver ons om te zien wat voor God goed en belangrijk is – ook in onze tijd.

En dan lezen we vandaag II Koningen 15. De regeringsperiode van Joas, de koning van Juda, wordt in dit hoofdstuk besproken. Veertig jaar is hij aan de macht en van die regering wordt meer dan de helft van dit hoofdstuk besteedt aan één kwestie, één probleem met de tempel. Dat lijkt niet spannend, maar wel relevant.

Het is niet zo dat er nu eenmaal niets spannends over Joas te vertellen was. Dat de schrijver van I en II Koningen dus dit maar heeft opgeschreven om toch maar iets te vertellen, om toch nog een bladzijde te vullen. Integendeel, er waren wel degelijk dingen te vertellen over Joas die intrigerend, spannend of heel bijzonder waren. Dat doet dit Bijbelboek ook wel, maar mondjesmaat en terughoudend. Er wordt bijvoorbeeld wel in het hoofdstuk ervoor verteld dat toen Joas één jaar oud was, zijn vader was overleden. Toen zijn oma Atalja de macht greep. En zij zag alle kinderen van de koninklijke familie als potentiële rivalen voor de troon. En zij liet die kinderen, onder wie haar eigen kleinkinderen, doden. Maar de tante van Joas haalde hem uit de groep koningskinderen die gedood zouden worden en verstopte hem. En zes jaar lang zat hij bij zijn tante verborgen in de tempel terwijl zijn oma Atalja regeerde. Maar na die jaren heeft de oom van Joas, de hogepriester Jojada, zijn positie zo versterkt dat hij kan zorgen voor een revolutie waarbij hij de 7-jarige Joas tot koning liet kronen en Atalja liet doden. Maar hoe dat was voor Joas, hoe zijn kinderjaren gingen, hoe hij startte als koning. Daarover wordt gezwegen. En er waren meer spannende dingen te vertellen uit bijvoorbeeld het tweede deel van zijn regeringsperiode. Bijvoorbeeld over hoe Joas een aanval van de vijandelijke koning Hazaël weet te wenden door hem gunstig te stemmen met het goud uit de schatkamers van de tempel.

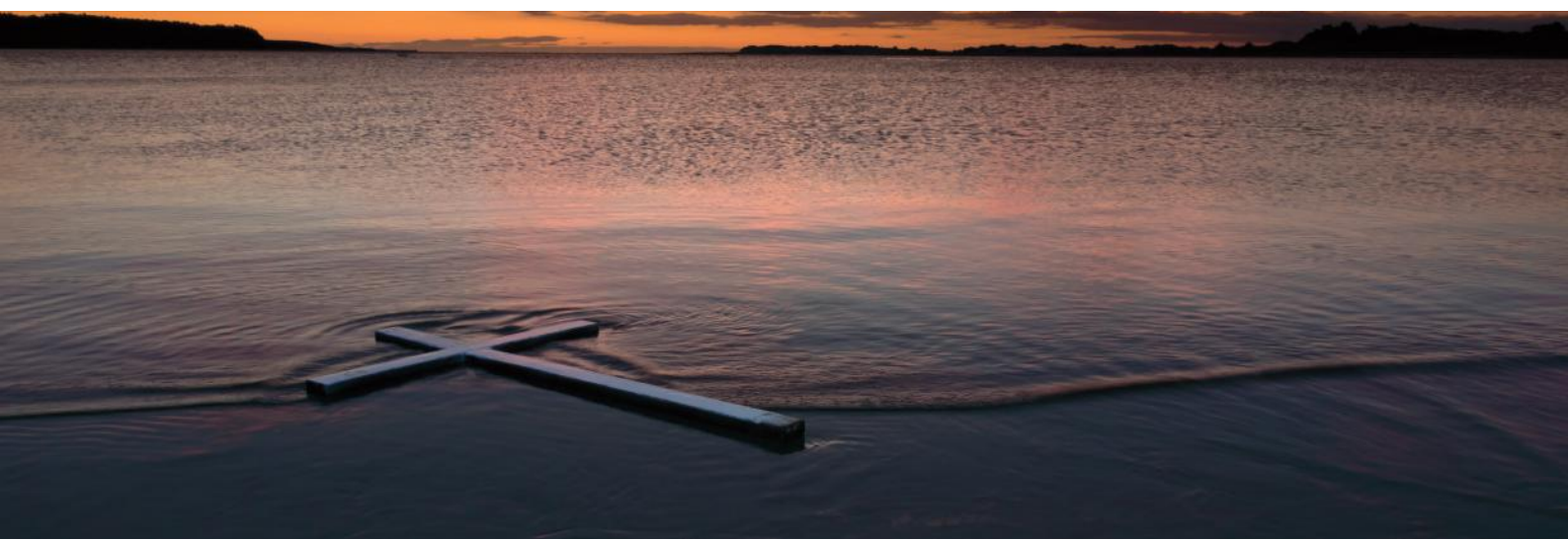

Maar hoe die Hazaël op een nieuw jaar terugkomt met een klein leger, maar toch Joas versloeg, hem zwaargewond achterliet en van alles roofde. En er zou te vertellen zijn hoe Joas dan wel goed begonnen was, maar afgleed toen zijn weldoener Jojada was gestorven. Hij die zo goed begonnen was, ging over tot een slecht bestuur. Er wordt verteld dat God hem waarschuwde via alle profetieën, maar dat dit niets veranderde. De zoon van zijn weldoener Jojada, was zo'n profeet. Maar Joas liet deze man ombrengen. Maar uiteindelijk leidde dat tot zijn eigen dood. Want het paleispersoneel vermoordde Joas om die moord op die zoon van Jojada te wreken. Blijkbaar had Joas de woede of zelfs haat van zijn naaste medewerkers opgeroepen en daardoor deze aanslag. Allemaal Netflix-materiaal zou je kunnen zeggen – dat leven van Joas. Maar II Koningen 12 benoemt sommige van deze dingen niet eens, en soms wordt het nog wel benoemd, maar verder niet veel over uitgeweid.

Het gaat in de samenvatting van de 40-jarige regeringsperiode van Joas vooral over wat Joas regelt in een bepaalde periode om de tempel te herstellen. Dat klinkt toch alsof de 13 jaar van het premierschap van Mark Rutte wordt samengevat in 1 bladzijde en dat de MH17-ramp, de Corona-crisis, de toeslagenaffaire, vluchtelingen crisis en zijn optreden daarin allemaal in een paar zinnen wordt afgedaan, maar er vervolgens wel ruim de tijd wordt genomen om te vertellen hoe Rutte in een bepaalde kabinetsperiode een aantal financiële zaken op orde kreeg. Dat zou vreemd zijn. En zo vreemd lijkt het ook wat de schrijver van Koningen doet met deze samenvatting van Joas' leven. Natuurlijk prima hoe Joas die tempelrestauratie regelt. Hij neemt het initiatief daarvoor en als het dan niet werkt, hij ingrijpt, het anders regelt en vervolgens wordt het herstel afgerond. Helemaal goed, maar op het oog toch een betrekkelijk klein en praktisch probleem. Zeker gelet op zijn moeilijke start, zijn prestaties, zijn uitdagingen, zijn mislukkingen en dan nog die fatale aanslag aan het einde – dan lijkt het toch vreemd dat dit zoveel tekst en uitleg krijgt.

Als iets vreemds lijkt in een Bijbelverhaal, dan zit daar vaak genoeg juist een belangrijke les. Dat is hier ook zo. Zeker als we ervan uitgaan dat in I en II Koningen we Gods perspectief over die 400 jaar geschiedenis zien; en we in II Koningen 12 Gods perspectief op het leven van Joas krijgen – dan kunnen we dit concluderen. Dat God dit blijkbaar wel het vermelden waard vindt. Dat dit voor God wel iets groots is. Dat dit juist voor God wel iets is wat er echt toe doet.

Dat zegt dus dat God anders kijkt dan wij geneigd zijn te doen. Dan zegt dat ons dat dingen die in veler ogen klein te noemen zijn, voor God groots kunnen zijn. Dan zegt ons dat God niet alleen naar de Instagramwaardige dingen uit ons leven kijkt en die onthoudt. Of alleen de bijzondere prestaties. En ook niet alleen maar de dingen onthouden waar we helemaal niet trots op zijn, of waar we ons voor schamen, of de dingen die mislukt zijn. God kijkt anders. Heel anders. Hij heeft oog voor wat goed is in jouw en mijn leven – ook al is het niet spectaculair, ook al vindt het vooral achter de schermen plaats, ook al valt het anderen niet op. Want wat God goed en het vermelden waard vindt, is zomaar wat anders dan mensen om ons heen of wijzelf goed en het vermelden waard vinden... Dat lijkt me een goede les – zeker als je jong bent. Dan kan de druk er zijn om vooral bijzondere en buitengewone dingen te moeten laten zien, want het bijzondere en buitengewone dat moet dan laten lijken dat je iemand voorstelt. Voor God is dat helemaal niet zo. Daar kijkt hij dwars doorheen. Natuurlijk is hij geïnteresseerd in alles wat je doet en meemaakt, in je verleden en toekomst; maar wat Hem opvalt, zijn zomaar andere dingen dan je omgeving of jijzelf het vermelden waard vindt. Hij heeft vooral oog voor het goede - hij ziet dat, ook al ziet niemand het.

De vraag is dan vervolgens: maar waarom is dit tempelherstel van Joas dan zo goed en belangrijk? Het is zo goed en belangrijk omdat Joas hiermee de dienst aan God helpt. En dat is een buitengewoon belangrijk criterium in de boeken I en II Koningen voor een koning. Of hij de dienst aan God verder helpt. En ja, wat Joas hier doet is ervoor zorgen dat de dienst aan God voortgang kan hebben. Want de tempel, inmiddels zo'n 150 jaar oud, had groot onderhoud nodig. Misschien ook wel vanwege de beschadigingen die er waren gekomen. Misschien ook wel omdat voor Joas die tempel zo'n bijzondere plek was – hij had er zes jaar lang gewoond. Misschien ook wel omdat hij van zijn oom Jojada had begrepen hoe belangrijk de tempel was voor de dienst aan God, de plek voor de Joden om God te ontmoeten, om in het reine te komen met God en zichzelf. Misschien had Joas meerdere redenen. Maar hoe het ook zij, hij regelt de dienst aan God en dat doet hij daadkrachtig en voortvarend. En dat is duidelijk iets dat in Joas te prijzen is. En dan is natuurlijk de vraag – hoe is dat bij ons geregeld, in ons leven? Geven wij de dienst aan God prioriteit? En zorgen we ervoor dat dat geregeld is – en regelen we dat ook daadkrachtig en voortvarend? Of zijn we daar laks in, laten we dat een beetje op zijn beloop? Of als de eerste poging mislukt, dat we het dan zo laten? Dat zijn dan de vragen als we Joas hier bezig zien...

Als je God wilt dienen, gaat dat namelijk niet vanzelf. Dat moet je organiseren. Dat geldt voor je persoonlijk, maar ook als gemeenschap, als kerk. Om met de kerk te beginnen. In het Nieuwe Testament is de tempel ook wel eens een beeld voor de christelijke gemeente (I Korintiërs 3 wordt de gemeente daar een tempel genoemd, een ook Gods bouwwerk; en ook daar wordt aangespoord om er goed op te letten hoe je daar aan meebouwt). Het punt van deze vergelijking is dat zoals in de tempel God woonde, te ontmoeten was; dat God zo ook in de christelijke gemeente woont, aanwezig is, te vinden is. Als de christelijke gemeente samenkomt, dan is God daar aanwezig. En als dat zo is, dan is het natuurlijk zonde om dan de dingen van de kerk op zijn beloop te laten. Als God juist daar wil wonen, daar wil zijn, extra aanwezig, dan kan het niet anders dan dat dingen daar zorgvuldig worden geregeld. En dan gaat het zowel om de geestelijke kant als de materiële kant. Natuurlijk, net zoals in de tempel gaat het in de kerk om geestelijke zaken. Om geloof, hoop en liefde. Om gebed en bijbel en de Geest. Om de band met God en de band met elkaar. Die geestelijke dingen zijn belangrijk, zonder die dingen slaat een kerk nergens op. Dan is het een soort vereniging, een gezelligheidsvereniging, maar geen kerk meer. Maar er is ook een andere kant, er zijn ook materiële zaken. Zoals een plek om samen te komen, activiteiten, missie, de verkondiging, bepaalde noden binnen de gemeenschap, maar ook noden buiten de kerk. En ook die dingen moeten geregeld worden. Zonder die dingen kan een kerk niet goed functioneren.

En dit verhaal van II Koningen 12 zegt dan dat het belangrijk is om in de kerk mensen aan te stellen voor de materiële kant van het verhaal. Joas had oog voor die materiële kant. De tempeldienst was jaren verwaarloosd geweest, achterstallig onderhoud had zich opgestapeld. En daar moest wat aan gebeuren. In de eerste poging moeten de priesters het regelen. Maar dat werkt niet. Het wordt niet helemaal duidelijk hoe dat komt. Het kan nalatigheid zijn. Onmacht zou het ook kunnen zijn. Of misschien zijn ze toch meer van de geestelijke zaken zagezegd. Het lukt ze niet om van het ingezamelde zilver de tempel op te laten knappen. En dus gaat Joas het anders regelen. Deze hele materiële kant wordt veel meer de verantwoordelijkheid van zogenaamde bouwmeesters. Betrouwbare en geschikte mensen. En dan gaat het lopen. Mensen hebben ook meer vertrouwen in deze nieuwe methode van werken. En er wordt veel gegeven. Het ingezamelde zilver wordt netjes geteld en komt bij die bouwmeesters terecht. En die betalen metselaars, timmerlieden, steenhouwers en allerlei mensen met twee rechterhanden om het werk te doen. Die werklieden krijgen wat ze nodig hebben en wat hen toekomt om dat herstel voor elkaar te krijgen. De reorganisatie is geslaagd en de klus wordt geklaard.

In het Nieuwe Testament is er een soortgelijk voorbeeld van een geslaagde reorganisatie. Daar zijn de geestelijk leiders van de kerk verantwoordelijk voor de praktische hulp aan een bepaalde kwetsbare groep, Griekstalige weduwen. Zij krijgen dat niet goed meer georganiseerd. Ook geen onwil, maar onmacht. En ze vragen andere mensen daarvoor. Geschikte, betrouwbare mensen. En de praktische hulp komt weer goed. En die geestelijke leiding, die apostelen, kunnen hun focus weer leggen op de verkondiging van het goede nieuws en gebed. Dat zijn hun twee kerntaken. Ook daar pakt de reorganisatie goed uit en worden de mensen geholpen.

Vandaag worden er ook een aantal mensen bevestigd en benoemd. En daar zitten mensen bij die een meer geestelijke taak hebben. Zo is er een geestelijk verzorger in de verpleeghuizen van Laurens. Maar ook mensen die meer zorg dragen voor de materiële kant. En er zijn mensen die zich inzetten voor het financiële beheer van de kerk. En er zitten mensen bij die zich inzetten voor doelen en mensen in de stad die een bepaalde nood kennen. Diakenen. En sommigen krijgen een soort gecombineerde taak van geestelijk en praktisch leidinggeven. Die zijn ouderling of ouderling-kerkrentmeester. Nou ja, zo hebben we dat geregeld in het verband van kerken waar Noorderlicht bij hoort. Omdat dingen nu eenmaal geregeld moeten worden, wil je iets goed laten gaan. En dan heb je geschikte en betrouwbare mensen – daar gaat het nog steeds om, om die te zoeken. De mensen die vandaag aangesteld worden, helpen om de dingen in de kerk goed geregeld te krijgen. Zodat de goede dingen blijven gebeuren, of nog meer gaan gebeuren, of alsnog gaan gebeuren. Of net wat er nodig is. Zulke mensen die geschikt en betrouwbaar zijn, hebben we nodig. Mensen die dat niet doen om zelf op te vallen. Zij zullen dat aan het eind van de dag ook niet op 'hun verhaal zetten'. Het is niet allemaal even opvallend, maar wel goed en belangrijk. God en de mensen worden ermee gediend.

In de kerk moet de dienst aan God dus georganiseerd worden. En soms ook gereorganiseerd. Maar niet alleen in de kerk – maar ook bij jezelf. En dat spreekt misschien minder vanzelf. Want je zou kunnen denken dat je band met God meer te maken heeft met vertrouwen, met God ervaren, met gebedsverhoringen, met je beleving. Met dingen dus die je juist niet kunt regelen of organiseren. De band met God is niet maakbaar. Maar het is ook weer niet zo dat er niets aan te doen is. Wat dat betreft is de band met God te vergelijken met de band die je kunt hebben met andere mensen. Bijvoorbeeld een vriendschapsband. Een vriendschap bestaat niet alleen maar uit een aaneenschakeling van bijzondere ontmoetingen. Of een liefdesrelatie. Dat is ook geen aaneenschakeling van mooie momenten. Of een sterke band tussen collega's. Dat is ook geen aaneenschakeling van mooie projecten en prachtige doorbraken. Elke relatie – of die nu van geliefden, vrienden of collega's is – daar horen dingen bij als afspraken maken en op je afspraken verschijnen. Daar hoort tijd vrijmaken bij en elkaar tijd geven. Daar hoort bij dat je er bent ook als er niet zoveel bijzonders is. Daar hoort bij dat je gewoon op komt dagen, er bent, klussen klaart, tijd doorbrengt. Lang niet allemaal even bijzonder, maar het hoort erbij. Want als je dat nalaat, dan gaat die band minder en minder worden. En er zullen minder en minder vaak bijzondere ontmoetingen zijn, of bijzondere momenten, of bijzondere projecten. Want je hebt nagelaten om dingen te regelen voor die band.

En zo is het ook met God. Dat moet je regelen. Dat heeft met tijd te maken. Een plek. Een ritme. Routine. Afspraken. Keuzes. En zoals het tussen geliefden, vrienden of collega's ook soms begint met een bijzondere ontmoeting, een bijzonder moment, een bijzonder project. En er is een klik en je blijft elkaar vasthouden. Maar dan komt het op vasthouden, regelen, werken, plannen. Zo gaat het vaak met God ook. Er is ergens een ontmoeting, een moment, een ingeving, een gebedsverhoring, of opeens valt het in je verstand allemaal op zijn plek, of je hebt een bijzondere ervaring. Maar hoe het ook begint, als je de band met God wil houden, verdiepen, dan moet je het regelen en organiseren.

In het oude Israël was daar ook die tempel voor. Met vaste feesten. Vaste plekken. Vaste tijden van offers. Om de band met God te onderhouden. En het goede van Joas is dat hij zich daar voor inzet, voor die tempel. Want ook al is je band met God goed, je hebt goede ritmes nodig, goede gewoonten. Het is niet vanzelfsprekend dat het zo blijft. Zoals in de tijd van Joas. Het was een hectische tijd geweest. Mensen waren van God afgevallen. Er was crisis geweest. En daar had die tempel onder te lijden gehad. En de dienst van God door de mensen ook. En de mensen moesten de draad weer oppakken. En Joas helpt daarbij. En dat kan ook bij ons zo zijn – dat je je moet herpakken. Want er is een crisis geweest. Of je bent verhuisd of er is wat verandert in je werk- of gezinssituatie. Of de sleet erin. Of Corona of een andere verandering heeft je ritmes heeft verstoord. En dat je hebt nagelaten om dingen te organiseren of te reorganiseren om de band met God maar goed te kunnen houden. Dan moet je jezelf aanpakken.

Want dat is mijn stelling van vandaag, of titel van deze preek: *Als je God wilt dienen, moet je dat organiseren*. We hebben tot nu toe vooral nagedacht over 'dan moet je dat organiseren'. Maar tot slot nog kort over het eerste 'als je God wilt dienen'. Niet iedere koning bleek dat te willen in de boeken I en II Koningen. Sommigen gingen ertoe over om God te dienen op een geheel eigen manier. Anderen gingen heel andere goden dienen. Weer anderen probeerden de dienst aan God te combineren met het dienen van andere dingen. En dan had je er, die net als Joas, heel goed begonnen, maar toch slecht eindigden. En sommigen hielden het wel vol om God te blijven dienen (zoals bv. Asa, Josia en Hiskia, om maar wat namen te noemen).

En de schrijver van die boeken I en II Koningen is ervan overtuigd dat als God niet gediend wordt, als koning en volk van God los zijn, dat het dan bergafwaarts gaat (grootste voorbeeld is Manasse). Want zonder God gaat het niet, zo is de overtuiging. En God was niet ver weg gebleven, maar aan het begin van I Koningen is er te lezen van de tempel, daar wordt veel tekst en uitleg bij gegeven, omdat het zo belangrijk was. Daarmee was God zijn mensen enorm tegemoetgekomen. God had die tempel niet nodig, de mensen wel. De God van overal, liet zich lokaliseren. De onbevattelijke God, gaf zichzelf een adres en maakte zich bereikbaar. De God van hemel en aarde, gaf zichzelf een plek en gaf zo de mensen gelegenheid hem op te zoeken. Want zo is God. En Hij wil die band met mensen. Maar in die beschrijving van die 400 jaar geschiedenis raken de mensen steeds verder bij God vandaan. En dat is te merken aan de tempel en de teloorgang daarvan [zoals dat nog steeds samenhangt – de kwaliteit en kwantiteit van de Godshuizen, de kerken, hoe ze ervoor staan, waarvoor ze gebruikt worden - dat zegt niet alles, maar wel iets over hoeveel prioriteit God heeft in een samenleving]. Er zijn tijden van restauratie zoals hier bij Joas, maar als je het verhaal van I en II Koningen volgt, dan wordt in het een na laatste hoofdstuk de tempel leeggeroofd. En alles van waarde wordt eruit gestript. En in het laatste hoofdstuk 25 wordt de tempel in brand gestoken en tot de grond gelijk gemaakt. Het is een trieste neergang, alles bij elkaar. Het lijkt een hopeloos einde.

Maar eeuwen later is er dan bijna uit het niets Jezus. En Jezus stelt zichzelf meerdere keren gelijk met de tempel. Hij claimt daarmee dat God in Hem woont, bij Hem te vinden is, God via Hem verzoening brengt. Het lijkt bij Hem ook een trieste neergang te zijn als hij wordt gevangengenomen, bespot, terecht, veroordeeld. Als Hij volledig gestript aan het kruis hangt en sterft. Het lijkt een hopeloos einde. Maar het verhaal is dan niet over en uit. Hij staat op uit de dood. En is tot op de dag vandaag degene door wie je God kunt vinden. Hij is de toegang tot God. Wie je ook bent en waar je ook staat en wat er ook gebeurt is en het ook met je gaat. Die band wil God. En met God kom je tot je bestemming, ga je meer en meer doen wat goed en belangrijk is. Of het nu opvalt of niet.

Amen.

